

Josef Pekař

Josef Pekař se narodil jako selský syn roku 1870 v Malém Rohovci u Turnova. Byl jedním z nejvýznamnějších historiků přelomu 19. a 20. století a řadíme jej mezi Gollovy žáky. Pekař studoval historii v Praze. V roce 1893 promoval prací Kandidatury krále Přemysla Otakara II. na německý trůn, kde ukázal, že se Přemysl Otakar II. o císařský trůn ucházel sám, a to až v letech 1272–1273. Brzy po roce 1895 se stal autorem Českého časopisu historického (ČČH), který později po třicet let redigoval. Habilitoval se roku 1897 prací Dějiny Valdštejnského spiknutí (1630–1634). Roku 1898 napsal Přehled české historiografie ve druhé polovině 19. století. Roku 1901 byl jmenován profesorem. Jeho zásluhy o vědní obor historie byly oceněny členstvím v České akademii věd a umění a Královské české společnosti nauk. Pekař zemřel roku 1937 v Praze.

Pekařovo dílo

Pekařovo dílo je velmi rozsáhlé. Dějiny Valdštejnského spiknutí 1630-1634 ukazují, že Valdštejnův pád měl větší dopad na hospodářství, než konfiskace majetku. Kniha o Kosti je třídílná historická monografie o kosteckém panství. Dále Pekař vydal brožuru Masarykova česká filosofie, kde se bránil proti Herbenovým útokům na Gollovu školu, kritizoval Masarykovu historickou metodu a odmítl myšlenku, že by smyslem českých dějin byla náboženská myšlenka humanity. V práci České katastry 1654 až 1789 ukázal postup centralizace v Rakousku. Svatý Václav popisuje Václava jako osobnost pozemskou a posmrtnou. Jeho vražda je primitivní brutalita. Dvousvazkové dílo Z české fronty obsahuje i nekrolog o Františku Josefovi. Dílo O periodizaci českých dějin pojednává o duchovní podstatě národních dějin. Pekař se věnuje i československým dějinám (Dějiny československé) a první světové válce (Světová válka).

Těžiště Pekařova zájmu

Kristiánova legenda

V práci Nejstarší kronika česká dokázal, že legenda tzv. Kristiána, kterou Josef Dobrovský pokládal za padělek, pochází skutečně z 10. století. Prohlásil ji za pravou a zařadil ji jako nejstarší českou kroniku do 10. století. Rozruch, který Pekařova teze v práci Nejstarší kronika česká, vyvracející mínění Dobrovského o Kristiánově legendě jako padělku 14. století, vyvolala, vedl k jedné z nejživějších a nejúpornějších diskuzí v novodobé české historiografii. Tato otázka byla nedořešená a pořádně nedozněla.

Husitství

Pekař líčí svoje názory o husitství v dílech O době husitské a Žižka a jeho doba. Palacký a pokračovatelé viděli v husitství začátek novověkého myšlení a nejslavnější období českých dějin. Konservavec Pekař se staví proti revolucím a naprosto odmítá myšlenku, že by bylo husitství symbolem začátku novověku, ale naopak tvrdí, že husitské myšlení je symbolem konce středověku. Pekař dokonce píše, že jen náhoda zabránila porážku husitů v roce 1420. Za jednu z hlavních příčin vzniku válek považuje Pekař nechuť husitů ustoupit v otázkách přijímání z kalicha. Pekař vidí Žižku jako bojovníka po boku urozených pánů, a tak vyvrací Palackého tvrzení.

Bílá Hora, její příčiny a následky

Bílá hora se Pekařovi redukuje na zásadní a základní konflikt německé protestantské kultury a románské katolické kultury. Mluví o neštěstí bez míry a hranic. Boj proti němu je počátkem národně obrozeneckého pohybu. V souvislosti s tím byla poprvé pozoruhodně vyložena politická protihabsburská aktivita Jana Amose Komenského a obrodná funkce balbínovského vlastenectví.

České katastry

Pekařovy rozbory číselných dat katastrů směřují především k bernímu zatížení českých zemí a pozemkového majetku poddaných a šlechty a měly ve smyslu soudobé české protivídeňské politiky ukázat na veliký podíl českých zemí a českého sedláka na hospodářském rozvoji habsburské monarchie. Také popisuje, jak poddanskou usedlost vykořisťoval panovnický absolutismus a šlechtická vrchnost.

Polemika s Mommsenem

Pekař se ujal s nebývalým temperamentem obrany české kultury proti nacionalistickým názorům německého historika Theodora Mommsena (Čechové jako apoštolové barbarství). Ke konci života byl Pekař znepokojen agresí nacistického Německa a tuto agresi nazval velkoněmecký útok Mommsenův, který měl za cíl zničit českou kulturu.

K dalšímu čtení

HANZAL, Josef: *Josef Pekař. Život a dílo*. Praha 2002.

KALISTA, Zdeněk: *Josef Pekař*. Praha 1994.

KUTNAR, František - MAREK, Jaroslav: *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví*. Praha 2009.

http://www.valka.cz/clanek_444.html, citováno dne 19. 10. 2014.